

El treball del futur, els nous requeriments d'adaptació professional i les falles dels sistema laboral i d'ocupació. Experiències internacionals

Esther Sánchez
@estsanchezt

Barcelona, març 2015

Un viatge d'anada i tornada cap al futur...des del realisme, l'esperit crític i l'ambició

1. FENT UN COP D'ULL AL FUTUR

- El treball del futur
- Els treballs del futur
- Les competències professionals que demana el futur

1. EL PRESENT

- com és la desocupació de les persones majors de 45 anys

2. COM ENCARAR EL FUTUR

- Què estan fent els altres països?
- Què es pot fer des del nostre sistema d'ocupació?

1.

Fent un cop d'ull al futur...

Què ens diuen els experts sobre el mercat de treball del futur (2030) (I)?

- A nivell micro:
 - Tendència cap al contracte a temps parcial (fins i tot per sota de les 20h) especialment en sectors i posicions de salaris baixos
 - Incapacitat en el curt-mig termini per reduir taxes de temporalitat: ERRORS ESTRATÈGICS (no permeten l'integració estable)
 - Combinació contractes oberts a temps parcial amb auto-ocupació, com a instrument per assegurar ocupació i seguretat en els ingressos
 - Increment dels contractes atípics (diversificació de standards regulatoris des de la lògica "privada")
 - Irrupció i consolidació del "treball en massa" (Amazon Mechanical Turk, CrowdFlower, CloudWork, oDesk, oLance, ...)
 - Desenvolupament de sistemes de hiperoptimització del temps de treball i hiperrendibilitat vinculada a productivitat/resultats

Què ens diuen els experts sobre el mercat de treball del futur (2030) (II)?

- A nivell macro:
 - Canvis en el concepte de “classe treballadora” (el precariat – Standing-)
 - Pas de la “flexi-seguretat” al “mercat de treball transaccional”:
“social risk management”

- Polítiques d'ocupació
- Polítiques d'educació i formació
- Polítiques fiscals i de redistribució
- Polítiques de protecció social

- Canvis en valors i aptituds en torn al concepte de risc i responsabilitat
- Canvis en les dinàmiques tradicionals de negociació (individual i col·lectiva) i governança: cooperació en el marc del conflicte d'interessos

Un primera conclusió a reservar...

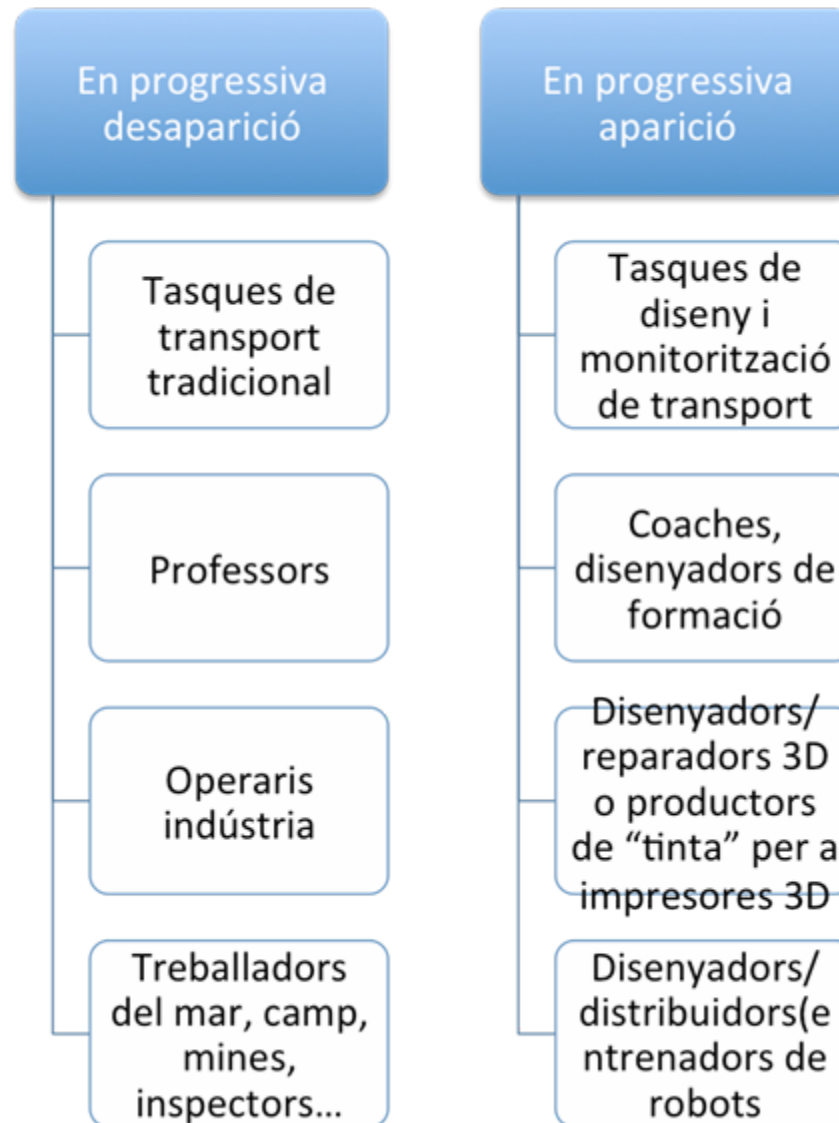
- Necessitat de reconfigurar el marc regulatori dels drets socials
- Necessitat d'incorporar noves reivindicacions laborals: el nou concepte de “dret del treball”
- Necessitat d'incorporar noves dinàmiques d'organització i nous processos sorgits de la innovació social

2.

Els treballs del futur

2.

Un procés (orgànic?) de reposició

2.

Treballs que poden desaparèixer en 10 anys

CAIXERS COMERÇ OPERARIS TEXTIL	TELEOPERADORS CUINERS FAST FOOD	REPARTIDORS SOCIAL NETWORK MANAGERS
AGENTS DE VIATGES PERSONAL ADMINISTRATIU (tasques automatitzables)	TREBALLADORS MISSATGERIA	PROCESSADOR DE DADES

2.

Treballs que poden aparèixer/consolidar-se/ créixer en 10 anys

TASQUES VINCULADES AL CLOUD COMPUTING	REPRESENTANTS DE COMERÇ CONDUCTORS VEHICLES PESANTS	DISENYS/ENGINYERIES DESENVOLUPADORS/TESTADORS DE SOFTWARE
ANALISTA I ESPECIALISTA DE MARKETING	OPERARIS D'INSTAL·LACIÓ I REPARACIÓ NOUS DESENVOLUPAMENTS TIC CARPINTERS	MANAGERS CONSTRUCCIÓ MANAGERS SERVEIS DE SALUT ANALISTA DE MANAGEMENT

Un segona conclusió a reservar...

- Necessitat de combinar mesures de col·locació contingents i estratègiques
- Necessitat d'incorporar urgentment la cultura de l'aprenentatge al llarg de la vida

3.

Les competències professionals del futur

3.

Un set competencial a desenvolupar

INTEL.LIGÈNCIA REFLEXIVA (saber donar sentit i tenir visió) GESTIÓ DE LA CARGA COGNITIVA (capacitat de filtrar i segmentar la informació)	INTEL.LIGÈNCIA SOCIAL (capacitat relacional i d'influència sobre els altres) MENTALITAT DE DISENY(PLANIFICACIÓ ESTRATÈGICA	PENSAMENT ADAPTATIU (tink out of the box: donar solucions més enllà del rutinari) TRANSDISCIPLINARIETAT (el treballador "T": profund coneixement en una matèria però capacitat de moure's transversalment per altres)
COMPETÈNCIES INTERCULTURALS COL.LABORACIÓ VIRTUAL	PENSAMENT COMPUTACIONAL (DATA MINING)	ALFABETITZACIÓ EN NOUS MITJANS

Un tercera conclusió a reservar...

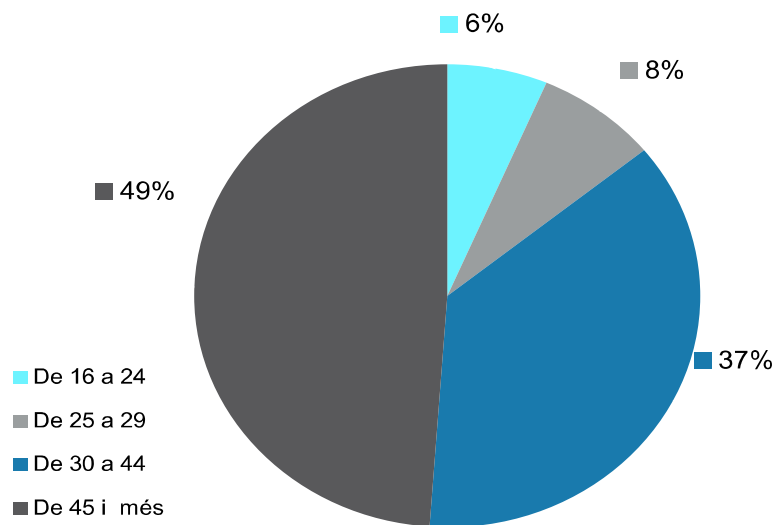
- Necessitat de treballar a fons la orientació
- Necessitat de desenvolupar sistema periòdics d'avaluació competencial
- Necessitat de canviar els paradigmes clàssics de la formació i capacitació per a la ocupació (intervenció permanent, continua i sistemàtica que llisqui del “jo” al “professional”)

4.

I com situem a les persones aturades de < de 45 en aquest escenari?

El perfil de l'atur de >45 anys (I)

Catalunya – Distribució d'aturats registrats per edat
31 de desembre de 2014

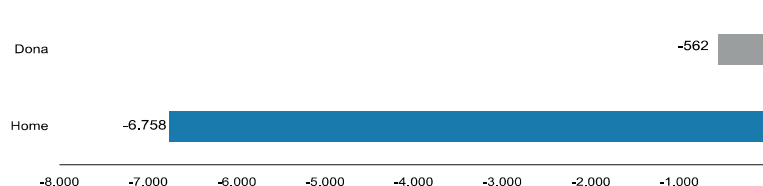
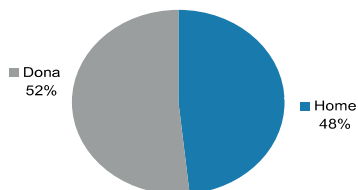
*Font: Observatori d'Empresa i Ocupació a partir de les dades del SOC
i del Servei Públic d'Ocupació Estatal*

El perfil de l'atur de >45 anys (II)

Nombre d'aturats registrats	281.264	Variació interanual	Relativa	Absoluta
			-2,5%	-7.320

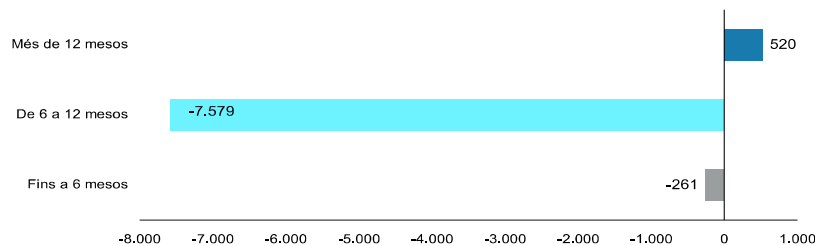
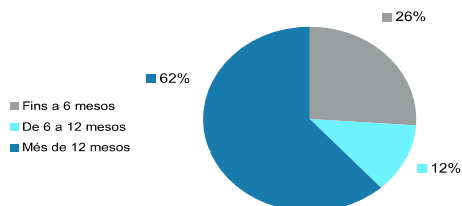
Per sexe

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)		Relativa	Absoluta
Home	136.230	Home		-4,7%	-6.758
Dona	145.034	Dona		-0,4%	-562

Per durada de la demanda

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)		Relativa	Absoluta
Fins a 6 mesos	73.090	Fins a 6 mesos		-0,4%	-261
De 6 a 12 mesos	34.448	De 6 a 12 mesos		-18,0%	-7.579
Més de 12 mesos	173.726	Més de 12 mesos		0,3%	520

El perfil de l'atur de >45 anys (III)

Per nivell de formació

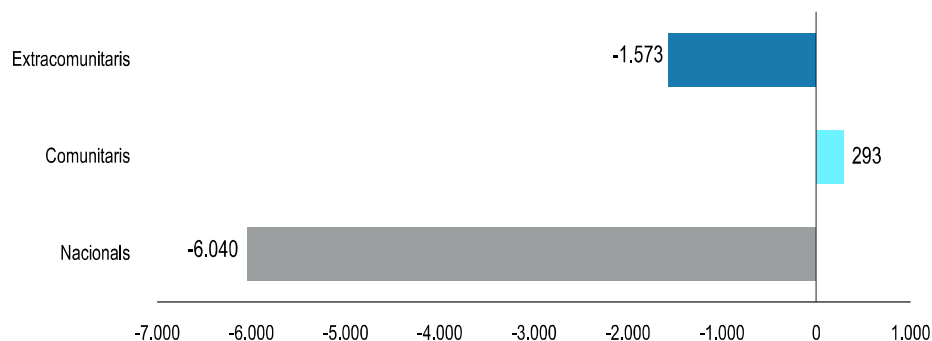
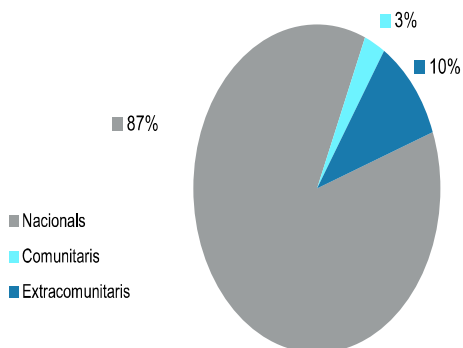
Situació actual (31-des-14)			Variació (des-13/des-14)		Relativa	Absoluta
Sense estudis	4.748	2%	Sense estudis		2,1%	97
Estudis primaris incomplets	15.566	6%	Estudis primaris incomplets		-2,0%	-325
Estudis primaris complets	31.336	11%	Estudis primaris complets		-7,4%	-2.519
Prog. form. professional	21.920	8%	Prog. form. professional		0,4%	81
Educació general	180.465	64%	Educació general		-2,1%	-3.953
Tècnics-professionals superiors	11.967	4%	Tècnics-professionals superiors		-0,9%	-114
Estudis universitaris	15.051	5%	Estudis universitaris		-3,7%	-572
Altres estudis post-secundaris	211	0%	Altres estudis post-secundaris		-6,6%	-15

Font: Butlletí del perfil de l'atur (2014). Observatori d'empresa i ocupació. Generalitat de Catalunya

El perfil de l'atur de >45 anys (IV)

Per nacionalitat

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)		Relativa	Absoluta
Nacionals	244.761	Nacionals		-2,4%	-6.040
Estrangers	36.503	Estrangers		-3,4%	-1.280
Comunitaris	7.954	Comunitaris		3,8%	293
Extracomunitaris	28.549	Extracomunitaris		-5,2%	-1.573

El perfil de l'atur de >45 anys (V)

Per ocupació sol·licitada

Situació actual (31-des-14)			Variació (des-13/des-14)			Relativa	Absoluta
Directors i gerents	6.441	2%	Directors i gerents			-6,1%	-395
Professionals científics i intel·lectuals	11.777	4%	Professionals científics i intel·lectuals			-5,7%	-677
Tècnics i professionals de suport	25.428	9%	Tècnics i professionals de suport			-6,4%	-1.618
Empleats oficina comptables i administratius	34.596	12%	Empleats oficina comptables i administratius			-2,1%	-740
Treballadors restauració, personals i venedors	48.801	17%	Treballadors restauració, personals i venedors			1,5%	18
Treballadors act. agrícoles, ramaderes i pesqueres	2.742	1%	Treballadors act. agrícoles, ramaderes i pesqueres			3,2%	87
Artesans, treballadors indústries i construcció	44.125	16%	Artesans, treballadors indústries i construcció			-8,3%	-3.671
Operadors instal·lacions i màquines, i muntadors	27.591	10%	Operadors instal·lacions i màquines, i muntadors			-7,5%	-2.079
Ocupacions elementals	79.756	28%	Ocupacions elementals			1,3%	1.055
Ocupacions militars	7	0%	Ocupacions militars			0,0%	0

Per sector econòmic

Situació actual (31-des-14)			Variació (des-13/des-14)			Relativa	Absoluta
Agricultura	6.240	2%	Agricultura			12,9%	714
Indústria	50.031	18%	Indústria			-7,8%	-4.256
Construcció	38.079	14%	Construcció			-11,4%	-4.907
Serveis	177.960	63%	Serveis			0,7%	1.227
Sense ocupació anterior	8.954	3%	Sense ocupació anterior			-1,1%	-98

El perfil de l'atur de >45 anys (VI): incidència de l'atur de llarga durada

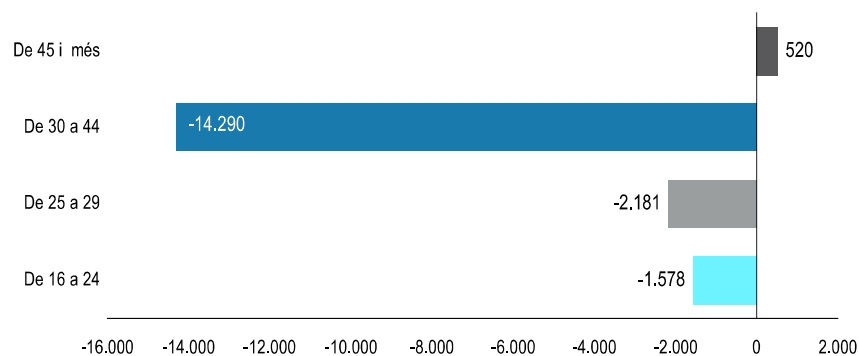
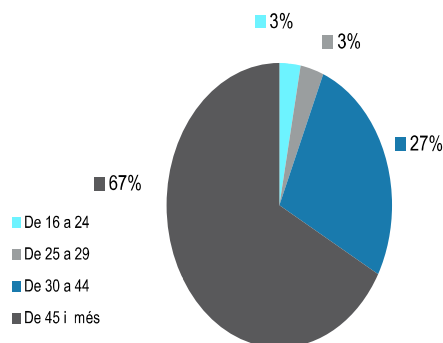
Per edat

Situació actual (31-des-14)

De 16 a 24	7.879
De 25 a 29	8.504
De 30 a 44	69.053
De 45 i més	173.726

Variació (des-13/des-14)

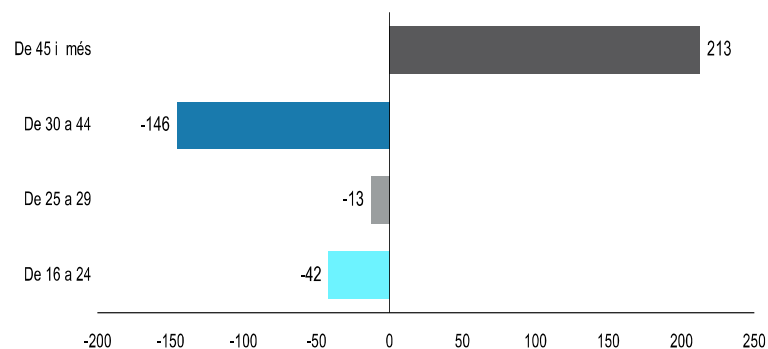
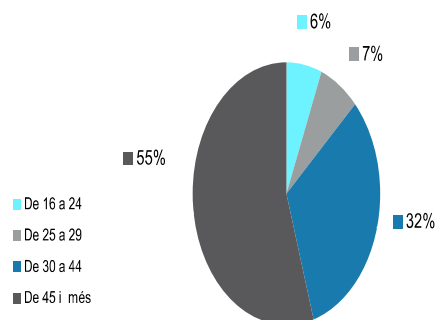
	Relativa	Absoluta
De 16 a 24	-16,7%	-1.578
De 25 a 29	-20,4%	-2.181
De 30 a 44	-17,1%	-14.290
De 45 i més	0,3%	520

El perfil de l'atur de >45 anys (VI): incidència sobre el col.lectiu de persones amb discapacitat

Per edat

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)		Relativa	Absoluta
De 16 a 24	641	De 16 a 24	-6,1%	-6,1%	-42
De 25 a 29	739	De 25 a 29	-1,7%	-1,7%	-13
De 30 a 44	3.446	De 30 a 44	-4,1%	-4,1%	-146
De 45 i més	5.851	De 45 i més	3,8%	3,8%	213

El perfil de l'atur de >45 anys (VI): evolució respecte dels altres col·lectius d'edat

Entre 16-29 anys

Per durada de la demanda

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)	
		Relativa	Absoluta
Fins a 6 mesos	58.688	-5,5%	-3.409
De 6 a 12 mesos	10.019	-22,8%	-2.952
Més de 12 mesos	12.535	-18,6%	-2.866

Entre 30-44 anys

Per durada de la demanda

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)	
		Relativa	Absoluta
Fins a 6 mesos	110.784	-6,5%	-7.649
De 6 a 12 mesos	33.605	-23,7%	-10.438
Més de 12 mesos	69.053	-17,1%	-14.290

45 anys i més

Per durada de la demanda

Situació actual (31-des-14)		Variació (des-13/des-14)	
		Relativa	Absoluta
Fins a 6 mesos	73.090	-0,4%	-261
De 6 a 12 mesos	34.448	-18,0%	-7.579
Més de 12 mesos	173.726	0,3%	520

Un quarta conclusió a reservar...

- Existència d'un clara mismatching entre els perfils i les necessitats
- Necessitat de desenvolupar mesures "customitzades"
- Necessitat d'intervenció urgent: col·lectiu de risc (situació vital), amb incidència multiplicadora sobre el sistema de protecció social (vinculació atur-incapacitats-jubilació) i amb una pitjor evolució respecte dels altres col·lectius d'edat

5.

Com encarar el futur?

L'experiència comparada

1. Work marketplace per a >45 anys (Suècia)
2. Protecció salarial per a persones majors desocupades (+50) (Alemanya)
3. Promoció de la salut física i psíquica per a persones aturades de llarga durada de +50 anys (Alemanya)
4. Over 40: programa d'orientació, socialització i empoderament per a persones desocupades >45 anys (Itàlia)
5. 50 + Plus Face to Face Guidance Pilot: assessorament al voltant de qüestions laborals, financeres i en matèria de pensions (UK)

Un quinta conclusió a reservar...

- L'experiència comparada ens demostra el > impacte de:
 - Les PAOs "customitzades"
 - Les PAOs integrals
 - Les PAOs articulades a través de sistemes de col.laboració públic-privada innovadora, comandada estratègicament pels serveis públics i subjecte a estricta monitorització i rendició de comptes

I aquí què?

1. Existència d'instruments normatius que cal "explotar"
 - Formació
 - Recol.locació
2. Necessitat de seguir evolucionant en la transformació de les PAOs:
 - Contractes programes amb el territori
 - Actuacions customitzades
 - Integració dimensió salut + serveis socials (habitatge)
 - Actuacions seqüencials i intensives

Gràcies

esther.sanchez@esade.edu

@estsanchezt